

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง*

The Implementation of The King's Philosophy for Community Work of The Office of The Non-Formal and Informal Education, Eastern Region

ชวลา ไชยฤทธิ์**
ศรียรรณ ยอดนิล***
วรวิทย์ เฟื่องพันธ์****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียง 2) ศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง 3) เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง 4) เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง และ 5) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานของ ครู กศน.ตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับดี $\bar{X} = 4.01$ ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.32$ รองลงมาคือความรู้ด้านความพออยู่พอกินอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.27$ และความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกันอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.25$

2. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.02$ การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.33$ รองลงมาเป็นด้านความพออยู่พอกินอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.29$

3. ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ได้แก่ นำมาจัดให้สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ : ศาสตร์พระราชา/ การประยุกต์ใช้/ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The purposes of this mixed methods research were: 1) to study level of knowledge on “The King’s philosophy of informal teachers for community work at the Office Non-formal and Informal Education, Eastern region.2) to study the implementations of the king's philosophy of informal teachers for community work at the Office Non-formal and Informal Education, Eastern region. 3. to compare the king's philosophy knowledge level of the Informal teachers classified by demographic data. 4. to compare the implementations of The King’s philosophy of the informal teachers classified by demographic data .5. to identify guideline to promote the king's philosophy for community work at the office of Non Formal and Informal Education in the Eastern, Region.

The research findings were as follow:

1. The knowledge level of informal teacher for community work at the Office Non-formal and Informal Education was at high level ($\bar{X} = 4.01$), ranging from the sufficiency economy Philosophy ($\bar{X} = 4.32$) Knowledge level on moderation ($\bar{X} = 4.27$) and knowledge level on honesty and sincere ($\bar{X} = 4.25$), respectively.

2. The implementations of the science of the king for informal teachers for community work of the Office Non-formal and Informal Education in overall was at the high level ($\bar{X} = 4.02$) ranging from implementations of sufficiency economy Philosophy ($\bar{X} = 4.33$) the implementations of ranging from ($\bar{X} = 4.29$), respectively.

3. The knowledge level of the informal teacher as classified by gender, work experience and education level were not significant different.

4. The implementations of the science of the king of the informal teachers classified by gender, education level, and work experience were not significant different.

5. The guideline to promote the king's philosophy for community work at the Office of Non-formal and Informal education, Eastern Region, were in line with PDCA process.

Keywords : The King’s Philosophy/ The Implementation/ The Non-Formal and Informal Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสตร์พระราชนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังๆ ในประเทศไทยที่เกิดขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้สั่งสอนและปฏิบัติให้ดู เพื่อให้ประชาชนชาวไทยเดินตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งจะทำให้ประเทศไทย และคนไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมีความสุขมั่นคง และยั่งยืน (อุดมพร อมรรธรรม, 2549)

หากกล่าวถึงในการพัฒนาประเทศ การนำศาสตร์พระราชมามาใช้สู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนและมีความสุขได้นั้น แนวทางและวิถีของความพอเพียงเศรษฐกิจ ที่เป็นศาสตร์พระราชาที่กำลังถูกพูดถึงอย่างมากใน

ประเทศไทยโดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) - ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการ ความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน ตามนโยบายของประเทศ โดยได้รับมอบภาระหน้าที่การรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มรับบริการ และมีวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ ชัดเจน มีรูปแบบที่ยืดหยุ่นตามสภาพของกลุ่มเป้าหมายตามความหมายของคำว่า “การศึกษานอกระบบ” (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการ ปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง เป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างเป็นรูปธรรมในด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยการนำศาสตร์พระราชามาใช้เพื่อการปฏิบัติงาน และร่วมกันหา แนวทางส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบลสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วน บุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
4. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วน บุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
5. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาค ตะวันออก ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาแตกต่างกัน
2. ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาค ตะวันออก ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาในการปฏิบัติงานชุมชน แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครอบคลุมการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตามกรอบงานที่เป็นไปตามเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานปีพุทธศักราช 2553 ตามกิจกรรมหลักในด้านการจัดการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ในเรื่องของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน.ตำบล ในด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และนอกจากนี้ยังครอบคลุมแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดพื้นที่ดำเนินการวิจัยในเขตความรับผิดชอบของสถาบันส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาดำเนินการปีการศึกษา 2560

4. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

4.1.1 ประชากรการวิจัยประกอบด้วย ครู กศน.ตำบล ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) จังหวัดชลบุรี 2) จังหวัดระยอง 3) จังหวัดตราด และ 4) จังหวัดจันทบุรี ตำบลๆ ละ 1 คน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 264 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้สูตร Taro yamane และสุ่มโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น นำมาซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน ตำบลๆ ละ 1 คน เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2 ผู้ร่วมสนทนากลุ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ผู้อำนวยการ กศน. จังหวัดศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสตร์พระราชามา จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจงซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

5. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น

5.1.1 เพศ

5.1.2 ประสบการณ์การทำงาน

5.1.3 ระดับการศึกษา

5.2 ตัวแปรตาม

5.2.1 ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามา

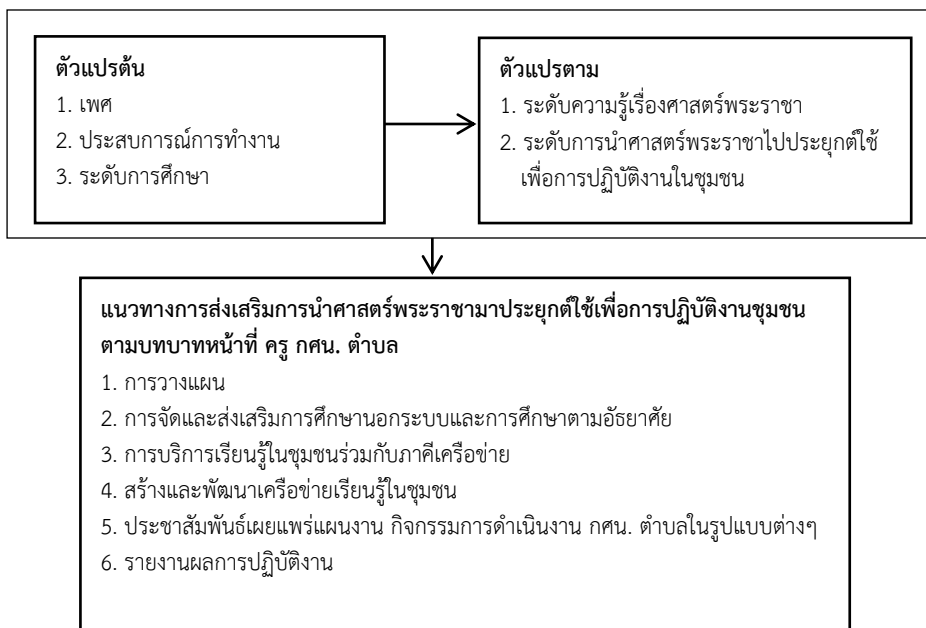
5.2.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
2. ได้แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการศึกษาการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียง โดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานชุมชน และทราบแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน นำไปสู่การพัฒนาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาระดับการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อปฏิบัติงานในชุมชน
  - 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามรายละเอียดดังนี้

จังหวัด	ประชากร/คน	กลุ่มตัวอย่าง/คน
1) จังหวัดชลบุรี	92	34
2) จังหวัดระยอง	58	22
3) จังหวัดตราด	38	14
4) จังหวัดจันทบุรี	76	28
รวมทั้งสิ้น	264	98

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีรายละเอียด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ, ประสบการณ์การทำงาน, ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา โดยแบ่งเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 5 คือ ระดับดีมาก ค่าการวิเคราะห์ 4.21 – 5.00
- 4 คือ ระดับดี ค่าการวิเคราะห์ 3.41 – 4.20
- 3 คือ ระดับพอใช้ ค่าการวิเคราะห์ 2.61 – 3.40
- 2 คือ ระดับน้อย ค่าการวิเคราะห์ 1.81 – 2.60
- 1 คือ ระดับน้อยที่สุด ค่าการวิเคราะห์ 1.00 – 1.80

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน โดยแบ่งเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 5 คือ ระดับมากที่สุด ค่าการวิเคราะห์ 4.21 – 5.00
- 4 คือ ระดับมาก ค่าการวิเคราะห์ 3.41 – 4.20
- 3 คือ ระดับปานกลาง ค่าการวิเคราะห์ 2.61 – 3.40
- 2 คือ ระดับน้อย ค่าการวิเคราะห์ 1.81 – 2.60
- 1 คือ ระดับน้อยที่สุด ค่าการวิเคราะห์ 1.00 – 1.80

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิด ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence : IOC) ปรากฏอยู่ระหว่าง 0.7-1

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98

2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออก

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคตะวันออก 2) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด 3) ศึกษานิเทศก์ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสตร์พระราชา จำนวนทั้งสิ้น 9 คน

2.2 เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

2.2.1 สร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม จากกรอบคู่มือการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล พ.ศ. 2553

2.2.2 จัดทำแบบบันทึกสนทนากลุ่ม การจดบันทึก แบบการจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงและบันทึกภาพ

2.2.3 การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการระดมความคิดเห็น และหาแนวทางร่วมกัน ในการหาแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา พบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบล มีภาพรวมอยู่ในระดับดี หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบลในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือความรู้ด้านความพออยู่พอกินอยู่ในระดับดีมาก และลำดับสุดท้ายคือระดับความรู้ด้านการระเบิดจากภายในอยู่ในระดับดี ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบลทำงานในพื้นที่ชุมชน และครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรมพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชา ดำเนินการด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แกลย์ ซี เอเวอรี่ (อ้างถึงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา , 2559) ได้กล่าวถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ในภาคส่วนต่างๆ ทั่วประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคการศึกษา ซึ่งหมายถึงคนเราในอนาคต ดำเนินการโดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 กระทั่งปัจจุบัน

2. การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ครู กศน.ตำบลมีการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความพออยู่พอกินอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้าย คือ การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการระเบิดจากภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบล ยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชนดังที่ ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2559) กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำริสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง”

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู กศน. ตำบล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 83)	ร้อยละ	ลำดับ
เพศ			
ชาย	21	25.30	2
หญิง	62	74.70	1
ประสบการณ์การทำงาน			
น้อยกว่า 5 ปี	15	18.10	2
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	68	81.90	1
ระดับการศึกษา			
ปริญญาตรี	80	96.40	1
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.60	2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคล	n	$\bar{X}$	SD	T	p
เพศ					
ชาย	21	4.06	.61	.51	.19
หญิง	62	4.00	.65		
ประสบการณ์ทำงาน					
น้อยกว่า 5 ปี	15	4.01	.66	.68	.49
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	68	4.04	.65		
ระดับการศึกษา					
ปริญญาตรี	80	4.01	.65	.99	.96
สูงกว่าปริญญาตรี	3	4.06	.51		

3. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

3.1 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนจำแนกตามเพศของครู กศน.ตำบล พบว่าครู กศน.ตำบลที่มีเพศต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.2 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนจำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน

3.3 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนจำแนกตามระดับการศึกษาของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

4.1 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาราชเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามเพศของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีเพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาราชไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู กศน.ตำบล มีบทบาทหน้าที่ในการจัด และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ซึ่งมีภาระงานตามคู่มือการปฏิบัติงานครู กศน.ตำบล ปี พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นไปตามระเบียบนโยบาย สอดคล้องกับ ศรีนยา สนิท (2551) ศึกษาเรื่องการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีต่อความรู้ ทักษะ และ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรประจำวันของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร พบว่าทหารกองประจำการสามารถพัฒนาความรู้จากการพัฒนากิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้ จากประสบการณ์และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงด้านทัศนคติ และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี

4.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาราชเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาราชไม่แตกต่างกัน

4.3 จำแนกตามระดับการศึกษาของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาราชไม่แตกต่างกัน

5. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ลำดับการนำศาสตร์พระราชาราชไปประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ครู กศน.ตำบล มากที่สุด ได้แก่

- 1) การประยุกต์ใช้ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3) ประยุกต์ใช้ด้านการบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย
- 4) การประยุกต์ใช้ในการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน
- 5) ประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่างๆ
- 6) ประยุกต์ใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานอย่างมีระบบนั้นต้องเริ่มต้นจากการวางแผนเพื่อนำไปสู่การดำเนินการในด้านต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อประโยชน์สุข และการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่า การปฏิบัติงานในชุมชนของสำนักงาน กศน.ได้ขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาราชในการประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนนั้นควรเชื่อมโยงกันโดยใช้กระบวนการ P (Plan), D (Do), C (Check), A (Action) ในการปฏิบัติงานชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยน้อมนำศาสตร์พระราชาราช 23 ข้อ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่วมกับภาคีเครือข่าย และสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับหน้าที่และภารกิจงานของครู กศน. ตำบล ตามคู่มือการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล ปี พ.ศ.2553 ตามบทบาทหน้าที่ของครู กศน. ตำบล 6 ภาระงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2560) กล่าวโดยสรุปว่า ศาสตร์พระราชาราชจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ 1) จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทางประกอบด้วยสามห่วง สองฐาน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตนเอง มีฐานความรู้ และฐานคุณธรรม 2) วิธีการของศาสตร์พระราชาราช คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดย 3) การประยุกต์ใช้แห่งศาสตร์พระราชาราช ต้องทำให้ด้วยความรักความปรารถนาและด้วยใจ ต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่และสถานการณ์ ได้แก่ โครงการในพระราชดำริ 4,000 กว่า

โครงการ เป็นต้น 4) ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชา คือ แผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยามตามพระปฐมราชโองการ พออยู่พอกิน และ รู้รักสามัคคี อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล โดยกำหนดการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในทุกภารกิจของการปฏิบัติงานชุมชน
  2. การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านศาสตร์พระราชาแก่ผู้ปฏิบัติงาน กศน.ทุกภาคส่วน
- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
1. ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบ
  2. ศึกษาการส่งเสริมผู้เรียนในการพัฒนาตนเองโดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
  3. ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนด้วยศาสตร์พระราชา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ผู้เกษียณแบบเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2559). *มูลนิธิมั่นพัฒนา*. นครราชสีมา: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- ศิริินยา สนิท. (2551). *การจัดการศึกษานอกระบบนอกโรงเรียน ที่มีต่อความรู้ ทักษะชีวิต และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *หลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th.
- อานนท์ ศักดิ์วีระวิญญ์. (2560). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.